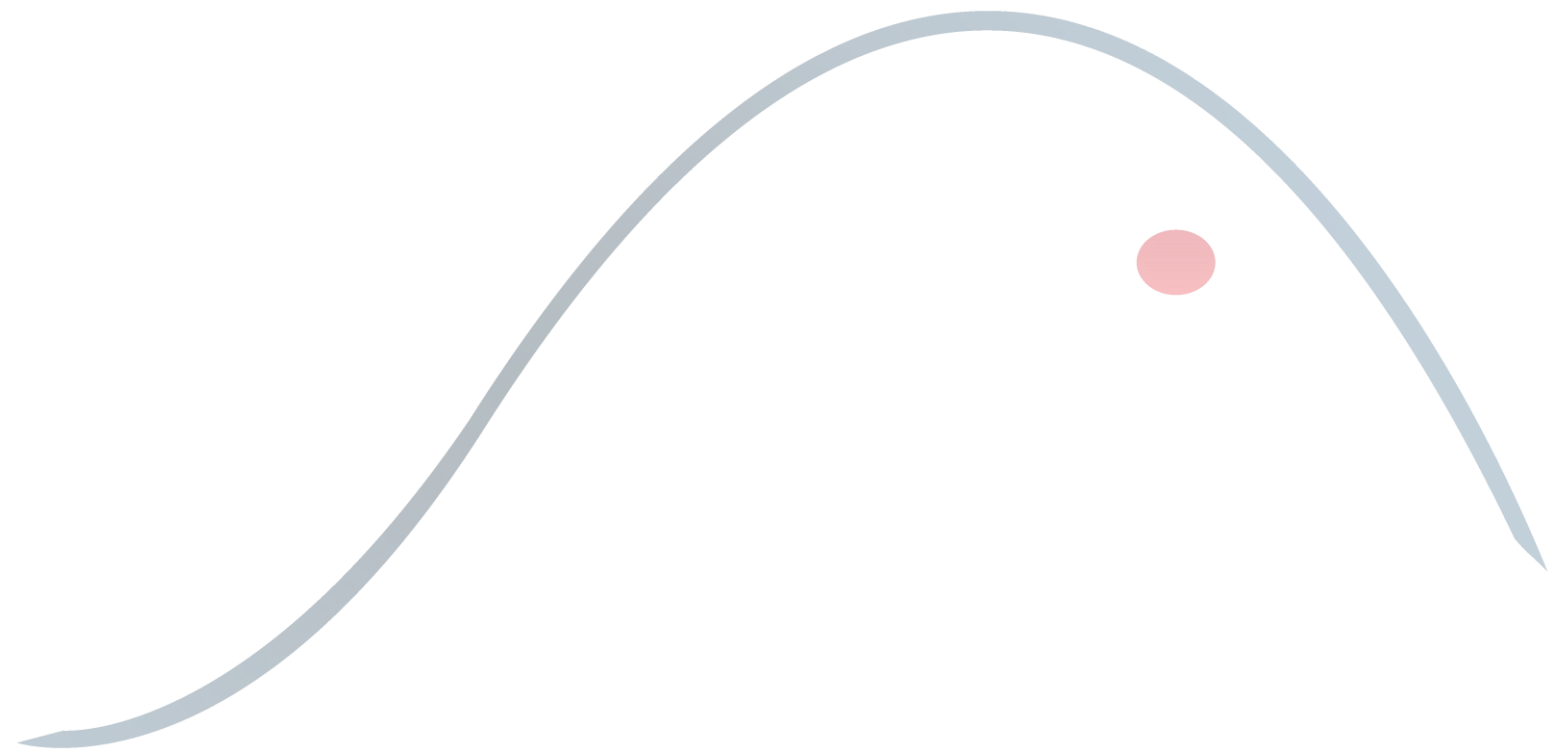


Overvåking og skjøtsel av irsk myrklegg i Trøndelag i 2019



Miljøfaglig
Utredning

Rapport MU2019-27



Forsidebilde

Irsk myrklegg er truet av gjengroing av heier og beitemarker på kysten. Den ble funnet på 12 lokaliteter rundt munninga av Trondheimsfjorden, men er trolig forsvunnet fra 6 tidligere kjente lokaliteter. Bildet er fra Hambortåa i Agdenes.

Alle foto i rapporten: John Bjarne Jordal.

RAPPORT 2019-27

Utførende institusjon: Miljøfaglig Utredning AS	Prosjektansvarlig: John Bjarne Jordal
	Prosjektmedarbeider(e):
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Trøndelag	Kontaktperson hos oppdragsgiver: Inge Hafstad
Referanse: Jordal, J.B. 2019. Overvåking og skjøtsel av irsk myrklegg i Trøndelag i 2019. Miljøfaglig Utredning Rapport 2019-27. 42 s. ISBN 978-82-8138-996-0.	
Referat: Arten kystmyrklegg deles i to underarter, heimyrklegg (også kalt vanlig kystmyrklegg; vidt utbredt, ikke rødlistet) og irsk myrklegg (sjelden, VU – sårbar på rødlista). Irsk myrklegg er kjent fra to utbredelsesområder i Norge: Sunnmøre i Møre og Romsdal og rundt munninga av Trondheimsfjorden i Trøndelag. På oppdrag fra Fylkesmannen i Trøndelag er det utført kartlegging/overvåking av irsk myrklegg i Trøndelag i mai-juni 2019. De kjente lokalitetene er oppsøkt i den grad tidligere stedfesting gjorde ettersøk mulig. I Agdenes, Ørland og Bjugn er det også oppsøkt og undersøkt lokaliteter som synes å være aktuelle for arten i nærheten av kjente forekomster. Irsk myrklegg ble funnet på 12 lokaliteter, hvorav 7 er kjente fra før (Agdenes: Hambortåa, ovenfor Selvneset, Selvneset (nedenfor veien) og Løstadjellet vest for Selven; Bjugn: Tarva gård og Tjønntua; Ørland: Synnørsfjellet på Garten) og 5 er nye (Agdenes: Fagerliåsen og Stormyra (ved hyttefelt); Ørland: Breivika og Korsvika V på Garten, Bjugn: Tarva ved Smørhaugen). Bare 3 av de 12 lokalitetene ligger i Naturbase; disse har 22% av opptalt bestand av irsk myrklegg i 2019. 6 kjente lokaliteter ble undersøkt uten at arten ble gjenfunnet (Agdenes: Agdenes fyr, Vassbygda ved Storportfjellet, Indre Fosen: Hysneset, Sørvikan (Vassdalen), Storlidalen, Ørland: Borgklingen). I tillegg er 12 lokaliteter med antatt potensiale undersøkt uten at tidligere funn er kjent, men der arten heller ikke ble funnet. Habitatet til irsk myrklegg er oftest fuktig kystlynghei, fuktige beitemarker, grunnlendte fuktige berg, grunnlendte myrkanter og fuktige veikanter. Den trenger fuktig, åpen jord/torv/sand for at frøene skal spire, og er avhengig av kort vegetasjon. Mange av lokalitetene i Trøndelag er i fuktige kystlyngheier, myrkanter eller naturbeitemarker som har vært beitet tidligere. De fleste av disse gror nå igjen, og arten er i klar nedgang. Det er ønskelig med opprettholdelse eller gjenoppptaking av beiting, der tråkk også er en viktig komponent i skjøtselen. Restbestander i veikanter, stikanter eller grunnlendte berg (bl.a. strandberg) vil ha sjanse til å overleve om veikantene slås, stiene brukes og strandbergene ikke gror igjen. Der arten er forsvunnet, antas gjengroing eller store tråkkskader å være årsaken. Fremmede bartrær vil på sikt også representere en trussel mot strandberg-lokalitetene på Garten.	

FORORD

Miljøfaglig Utredning AS har utført overvåking og noe nykartlegging av den truede arten irsk myrklegg i kommunene Agdenes, Ørland, Bjugn og Indre Fosen. Kartleggingen er utført på oppdrag fra Fylkesmannen i Trøndelag, med midler fra Miljødirektoratets tilskudd til tiltak for trua arter. Mye av kunnskapen om irsk myrklegg er av eldre dato. Formålet har vært å få en oppgradering av kunnskapen, mest ved detaljerte undersøkelser av kjente lokaliteter, men også ved kartlegging i enkelte nye områder i nærheten. I tillegg gis råd om skjøtsel for å bevare arten.

Kontaktperson hos Fylkesmannen i Trøndelag har vært Inge Hafstad. Prosjektansvarlig for Miljøfaglig Utredning har vært John Bjarne Jordal.

Kirsti Mandal, Bjugn takkes for deltakelse under feltarbeidet på Tarva.

Tingvoll 31.10.2019

Miljøfaglig Utredning AS

John Bjarne Jordal

INNHold

1	INNLEDING	6
1.1	BAKGRUNN	6
1.2	FORMÅL	8
2	METODE OG MATERIALE	9
2.1	FORARBEID.....	9
2.2	FELTARBEID	9
2.3	ETTERARBEID OG RAPPORTERING	9
3	RESULTATER.....	10
3.1	LOKALITETSOVERSIKT	10
3.1.1	De fleste ligger ikke i Naturbase	11
3.2	FUNNOVERSIKT	12
3.3	LOKALITETER I AGDENES	15
3.4	LOKALITETER I BJUGN.....	21
3.5	LOKALITETER I INDRE FOSEN	23
3.6	LOKALITETER I ØRLAND	26
3.7	REVIDERT OVERSIKTSKART	28
4	BILDER.....	29
5	SKJØTSEL	39
5.1	ARTENS ØKOLOGI I TRØNDELAG	39
5.2	SKJØTSELBEHOV	39
6	OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER	40
7	KILDER.....	41

1 INNLEDING

1.1 Bakgrunn

Arten kystmyrklegg (*Pedicularis sylvatica*) deles i to underarter, heimyrklegg (*Pedicularis sylvatica* ssp. *sylvatica*, vidt utbredt, ikke rødlistet, tidligere også kalt vanlig kystmyrklegg) og irsk myrklegg (*Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica*, VU - sårbar). Fylkesmannen i Trøndelag har våren 2019 innvilget søknad fra rapportforfatteren om midler til kartlegging/overvåking av irsk myrklegg. Tilsvarende prosjekt ble gjennomført i Møre og Romsdal 2016-2019 (Jordal 2017, 2018a, 2018b, under arbeid). Geografisk avgrensing av prosjektet er presisert til kjent utbredelsesområde rundt munninga av Trondheimsfjorden, dvs. kommunene Agdenes, Ørland, Bjugn og Indre Fosen.



Figur 1. Utbredelsen av irsk myrklegg (VU) *Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica* i Norge er todelt: ytre Sunnmøre og munninga av Trondheimsfjorden. Her vises kjente forekomster i sistnevnte område, etter Artskart i mai 2019. Oransje stjerner er kjente forekomster av irsk myrklegg i Trøndelag.

Irsk myrklegg har en utpreget vestlig/oseanisk utbredelse både i Norge (sterkt oseanisk vegetasjonsseksjon, Moen 1998) og på de britiske øyer. Den er altså endemisk for Nordvest-Europa (Norge og Irland/Storbritannia). I Norge har den to tyngdepunkt i utbredelsen, ytre Sunnmøre og munninga av Trondheimsfjorden, sistnevnte område er vist på figur 1. Irsk myrklegg står på eksisterende rødliste som VU – Sårbar (Vulnerable) (Artsdatabanken 2015). For videre beskrivelser og omtale av irsk myrklegg vises bl.a. til Skogen (1966), Lid & Lid (2005) og Jordal (2017).

I tabell 1 listes gamle funn av irsk myrklegg i Trøndelag ifølge Artskart pr. 28.05.2019. Som man ser har 12 av de 23 funnene en posisjonsnøyaktighet antatt å være 700 meter eller dårligere, det skyldes at opprinnelig posisjon er oppgitt bare til 1x1 km-rute. Dette gjør det utfordrende å reinventere noen lokaliteter. Imidlertid finnes av og til tilleggsinformasjon i form av forklarende lokalitetsopplysninger (f.eks. «300 m V for Agdenes fyr», eller «ved V-enden av myren mellom Løstad-fjell og Selva»). 13 av de 23 funnene er gjort før 1980, i en tid da beitebruken var mer intensiv enn i dag og landskapet ofte så helt annerledes ut.

Under avslutninga av rapporten har det framkommet opplysninger om at Geir Gaarder (pers. medd.) har gjort et upublisert funn av irsk myrklegg i Storlidalen i Indre Fosen (ingen koordinat tilgjengelig), og ett ved Hårbergelva litt lenger nord. Det siste skal være levert inn som belegg og hadde posisjon 545520/7060286, samlet i traktorveikant øst for Vassmyran ved Hårbergelva 29.06.2012. Disse funnene kommer da i tillegg til det publiserte funnet fra 2017 i denne delen av Indre Fosen. Det har ikke vært tid til å innarbeide det siste funnet i kartene.

Tabell 1. Tidligere funn av irsk myrklegg i Trøndelag ifølge Artskart pr. 28.05.2019 (Artsdatabanken & GBIF Norge 2019). UTMØ=østkoordinat, UTMN=nordkoordinat (UTM sone 33, WGS84). Presisjon er antatt eller oppgitt posisjonsnøyaktighet i meter, slik det er oppgitt i Artskart.

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	Finner	Bestemt av	Presisjon
01.01.1975	Agdenes	Agdenes [V Vassbygda]		233259	7065599	Arnt Steinvik	Eli Fremstad	707 m
21.06.1968	Agdenes	Ca. 300 m V for Agdenes fyr		239498	7067843	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
16.06.2010	Agdenes	Hamborbukta		239384	7064764	Eli Fremstad	Eli Fremstad	7 m
21.06.1965	Agdenes	Hambåra: Mellom Vetaliheia og Skreaklubben		239125	7063867	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
19.06.1965	Agdenes	I bergene nedenfor Selvnes, buktens syd-øst-innløp		239217	7064856	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
14.06.1968	Agdenes	I sprutsonen på Hambåra-neset		239217	7064856	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
01.06.1968	Agdenes	Selva		238239	7065127	Jarle Noralf Kristiansen	Eli Fremstad	707 m
15.06.1968	Agdenes	Sti like V for Selva gård		238239	7065127	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
14.06.1968	Agdenes	Ved bukten 200 m NV for Hambåratunnelen		239217	7064856	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
15.06.1968	Agdenes	Ved V-enden av myren mellom Løstad-fjell og Selva		237226	7065043	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	707 m
04.07.1979	Bjugn	A for Tjønntua		247972	7083130	Egil Ingvar Aune	Eli Fremstad	707 m
31.07.2009	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gård.		225016	7086806	Reidar Hauge	Reidar Elven	7 m
31.07.2009	Bjugn	Tarva, Tarva gård		225015	7086800	Reidar Hauge		10 m
05.07.1954	Indre Fosen	Hasselvika: Hysnes, langt ute på festningsneset		242837	7065902	Arnfinn Skogen	Arnfinn Skogen	141 m
20.06.2017	Indre Fosen	Storlidalen		250810	7069771	Mika Bendiksby	Mika Bendiksby	25 m

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	Finner	Bestemt av	Presisjon
14.06.2007	Indre Fosen	Vassdalen		244682	7064881	Klepsland, Jon T.	Klepsland, Jon T.	5 m
14.06.2007	Indre Fosen	Vassdalen		244679	7064881	Klepsland, Jon T.	Klepsland, Jon T.	0 m
21.06.2000	Ørland	Borgklinten		242778	7075406	Gunnar Engan	Gunnar Engan	71 m
17.06.2000	Ørland	Synnøvsfjell [=Synnørsfjellet]		230423	7069131	Gunnar Engan	Gunnar Engan	71 m
21.06.2000	Ørland	Ørland, NV for Borgklinten		242775	7075404	Gunnar Engan		100 m
17.06.2000	Ørland	Ørland, Synnørsfjell S	Myr	230314	7069038	Gunnar Engan		100 m
21.06.1962	Ørland	Ø-siden av Synnøvsfjell [=Synnørsfjellet], Garten	Kysthei, vekselfuktig eng og strandberg	230549	7068863	Arnfinn Skogen	Eli Fremstad	707 m
21.06.1962	Ørland	Østsiden av Synnøvsfjell. Grasmyr	Urterik naturbeitemark hardt beitet av sau	230577	7069185	Arnfinn Skogen	Reidar Elven	1118 m

1.2 Formål

Formålet med undersøkelsene er en bedring av kunnskapen om bestand og utbredelse av irsk myrklegg ved en systematisk undersøkelse av kjente lokaliteter og enkelte nye. Irsk myrklegg er også skjøtelsbetinget på de fleste lokalitetene, og det er viktig å få fram kunnskap som kan bidra til å bevare bestandene. Behovet for skjøtsel vil derfor også bli drøftet.

2 METODE OG MATERIALE

2.1 Forarbeid

Kilde til eksisterende informasjon om irsk myrklegg i Trøndelag er bl.a. Artskart (Artsdatabanken & GBIF 2019), Skogen (1966) og Engan & Bratli (2003). Forberedelser til feltarbeidet ble utført i siste del av mai 2019.

2.2 Feltarbeid

Feltarbeidet er gjennomført i perioden 31. mai-3. juni. Mai og første del av juni er beste blomstringstid for både irsk myrklegg og heimyrklegg, senere er mange planter er avblomstret og oppdagelsessjansen mindre. Feltarbeidet ble konsentrert til kjente forekomster og deres nærområder, siden prosjektet legger vekt på overvåking, dvs. gjenbesøk til kjente lokaliteter. De forekomstene som ble funnet, ble talt opp så godt det lot seg gjøre. Også andre interessante arter er notert.

2.3 Etterarbeid og rapportering

Alle artsbestemte funn av irsk myrklegg er sammenstilt i tabellform, de publiseres i denne rapporten og vil bli søkbare i Artskart. Funn som det er tatt belegg av vil bli levert til Naturhistorisk museum i Oslo. Prosjektet omfatter ikke beskrivelser eller oppdateringer av naturtypelokaliteter i Naturbase. Alle gamle og nye funn er importert i GIS-programvare (QGIS), og det er laget diverse kart som viser tidligere og nye forekomster. I tillegg er det tatt en del bilder som også er inkludert i rapporten. Dessuten er det drøftet råd om skjøtsel og andre tiltak for å ta vare på irsk myrklegg for ettertida.

3 RESULTATER

3.1 Lokalitetsoversikt

Feltarbeidet på irsk myrklegg (*Pedicularis sylvatica* ssp. *hibernica*, VU-sårbar) i Trøndelag er gjennomført i perioden 31. mai-3. juni 2019.

Tabell 2 nedenfor viser oversikt over undersøkte lokaliteter, med antall individer opptalt av irsk myrklegg og heimyrklegg, og om lokaliteten er kjent eller ny.

Tabell 2. Oversikt over lokaliteter undersøkt for irsk myrklegg i 2019, sortert etter kommune og lokalitetsnavn. Bare en posisjon er oppgitt for hver lokalitet, som kan inneholde mange atskilte delforekomster. Tall=antall planter (0=ingen funn) av irsk myrklegg og av heimyrklegg (vanlig kystmyrklegg). Høyre kolonne: kjent eller ny lokalitet for irsk myrklegg.

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitater	UTMØ	UTMN	Irsk myrkl	Heimyrkl	Kjent/ny
31.05.2019	Agdenes	Agdenes fyr	fukthei	536800	7057700	0	0	kjent
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, dels ved sti	534884	7055752	16	1	ny
31.05.2019	Agdenes	Hambortåa	grunnlendt berg/sti i fukthei ved kulturminner	536821	7054027	ca. 170	48	kjent
01.06.2019	Agdenes	Henrikberget	grunnlendt hei	533690	7055440	0	0	-
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Storumyra	halvgamle veikanter, fuktig grus, plenkant	536111	7056582	ca. 305	0	ny
01.06.2019	Agdenes	Lomtjønna SØ	fukthei	536060	7056700	0	0	-
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadvfjellet	grunn myrkant, fuktig hei, dels lett forstyrret mark (traktor, sti)	534360	7054317	ca. 125	76	kjent
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, nedenfor	grunnlendt fuktig strandberg	536743	7054354	ca. 104	10	ny
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, ovenfor	grunnlendt fuktig hei	536671	7054265	ca. 75	0	kjent
01.06.2019	Agdenes	Valset-Kamsheia	fukthei	536450	7056980	0	0	-
01.06.2019	Agdenes	Vassbygda SV for Hegg	fukthei i gjengroing	531360	7054120	0	0	-
01.06.2019	Agdenes	Vassbygda ved Storportfjellet	fukthei	530550	7054300	0	0	kjent
31.05.2019	Agdenes	Vernes	fukthei i gjengroing	525940	7050860	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Grønndalen	fuktig beitemark	519870	7076590	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Karlsøya NØ	fuktig beitemark	518636	7074290	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Karlsøya SV	fuktig beitemark	517950	7073510	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Myravågen	fuktig beitemark	520835	7076970	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519836	7074778	ca. 310	0	ny
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarvagard	beitet myr, fuktig beitemark	520301	7074795	ca. 600	0	kjent
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Søre Stallhaugen	fuktig beitemark	518940	7074200	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Sørstøa	fuktig beitemark	521350	7075620	0	0	-
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Valøya	fuktig beitemark	520840	7077740	0	0	-
02.06.2019	Bjugn	Tjønntua	forstyrret fukthei, i naken torv, stikant i fukthei	543302	7073617	24	129	kjent

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitater	UTMØ	UTMN	Irsk myrkl	Hei-myrl	Kjent/ny
02.06.2019	Indre Fosen	Hysneset	grunnlendte strandberg	539960	7055680	0	0	kjent
02.06.2019	Indre Fosen	Storlidalen	myrlendt granskog ved bekk	547570	7060300	0	0	kjent
02.06.2019	Indre Fosen	Sørvikan (Vassdalen)	kant/sti mellom dyrkamark og skog, seminaturlig eng	541930	7054860	0	0	kjent
03.06.2019	Ørland	Borgklingen	fuktig, sundtrakka beitemark	539050	7065150	0	0	kjent
02.06.2019	Ørland	Garten, Breivika	øvre strandberg mot hei, grunnlendt	526680	7057150	6	0	ny
02.06.2019	Ørland	Garten, Korsvika V	øvre strandberg, grunnlendt	526930	7057575	6	0	ny
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	øvre strandberg, grunnlendt, rik engvegetasjon mellom strandberg og jengroende hei	527417	7057770	ca. 183	0	kjent
SUM						ca. 1924	ca. 264	

De kjente lokalitetene er oppsøkt i den grad tidligere stedfesting gjorde ettersøk mulig. I Agdenes, Ørland og Bjugn er det også oppsøkt og undersøkt lokaliteter som synes å være aktuelle for arten i nærheten av kjente forekomster. Irsk myrklegg ble funnet på 12 lokaliteter, hvorav 7 er kjente fra før (Agdenes: Hambortåa, ovenfor Selvneset (også kalt Hamboråsen), Selvneset (nedenfor veien) og Løstadjellet vest for Selven; Bjugn: Tarva gård og Tjønnsstua; Ørland: Synnørsfjellet på Garten), og 5 lokaliteter er nye (Agdenes: Fagerliåsen og Stormyra (ved hyttefelt); Ørland: Breivika og Korsvika V på Garten, Bjugn: Tarva ved Smørhaugen). 6 kjente lokaliteter ble undersøkt uten at arten ble gjenfunnet (Agdenes: Agdenes fyr og Vassbygda ved Storportfjellet, Indre Fosen: Hysneset, Sørvikan (Vassdalen), Storlidalen, Ørland: Borgklingen). I tillegg er 12 lokaliteter med antatt potensiale undersøkt uten at tidligere funn er kjent, men der arten heller ikke ble funnet (Agdenes: Henrikberget, Lomtjørna SØ, Valset-Kamsheia, Vassbygda SV for Hegg, Vernes, samt 7 lokaliteter på Tarva i Bjugn).

Noen av disse lokalitetene er viktige og har mange delforekomster, noe som tydeliggjør at arten er tilfeldig og dårlig kartlagt fra før. Av de 12 lokalitetene med irsk myrklegg, ble heimyrklegg også funnet på halvparten, mens altså 6 lokaliteter bare hadde irsk myrklegg (tabell 2).

3.1.1 De fleste ligger ikke i Naturbase

Følgende tre lokaliteter er kartlagt som kystlynghei og ligger i Naturbase: Garten: Sønnørsfjell sør (BN00003944, ca. 183 ind.), Hambortåa (ca. 170 ind., BN00028392) og Selvneset ovenfor veien (75 ind., BN00028393 – også kalt Hamboråsen). De andre ni lokalitetene er ikke avgrenset som naturtypelokaliteter i Naturbase. Dette gjelder (sortert etter avtakende bestandsstørrelse) Tarva: SV for Tarva gard (ca. 600 ind.), Tarva: Smørhaugen V (ca. 310 ind.), hyttefeltet ved Stormyra (ca. 305 ind.), Selven: Løstadjellet (125 ind.), Selvneset nedenfor veien (104 ind.), Tjønnsstua (24 ind.), Fagerliåsen (16 ind.), Garten: Korsvika V (6 ind.) og Garten: Breivika (6 ind.).

Dette betyr at bare tre av 12 lokaliteter ligger i Naturbase som naturtypelokaliteter. Det betyr også at bare 22% av bestanden av irsk myrklegg i Trøndelag ligger i kartlagte lokaliteter. Følgende lokaliteter vil kunne kartlegges som kystlynghei: Selven: Løstadjellet og Fagerliåsen (begge i jengroing). Følgende vil kunne kartlegges som naturbeitemark: Tarva: SV for Tarva gard og Smørhaugen V (begge i god hevd). Følgende vil kunne kartlegges som artsrike veikanter: hyttefeltet ved Stormyra. Følgende vil kunne kartlegges som rike strandberg: Selvneset nedenfor veien, Garten: Sønnørsfjell sør, Garten: Korsvika V og Garten, Breivika (alle i jengroing og grensende til kystlynghei i

gjengroing). Ifølge Skogen (1966) hadde Sønnørfsfjell i Garten irsk myrklegg helt til topps i lyngheia i 1962. Idag er denne heia i gjengroing og bare undersøkt i overgangen mot strandberg.

3.2 Funnoversikt

Tabell 3 nedenfor viser oversikt over funn av irsk myrklegg i 2019, med antall individer opptalt.

Tabell 3. Funn av irsk myrklegg (VU) observert under feltarbeidet, med detaljerte posisjoner og antall opptalte individer. UTMØ=østkoordinat, UTMN=nordkoordinat (UTM sone 32, WGS84), H=høyde over havet i meter, N=antall individer, alle funn er gjort av John Bjarne Jordal. Posisjonsnøyaktighet er ca. 3-7 m for alle funn. Funnene vil bli tilgjengelige som observasjoner i Artskart, noen også som belegg.

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, lett forstyrret mark (traktor, sti)	534891	7055738	72	5
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, sti	534884	7055752		5
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, sti	534893	7055755		1
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, sti	534905	7055778		1
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr (utenom sti)	534910	7055788		3
01.06.2019	Agdenes	Fagerliåsen	fuktig hei og myr, sti	534928	7055781		1
31.05.2019	Agdenes	Hambortåa	grunnlendt berg/sti ved kulturminner	536821	7054027	5	ca. 50
31.05.2019	Agdenes	Hambortåa	grunnlendt berg/sti ved kulturminner	536845	7054025	6	14
31.05.2019	Agdenes	Hambortåa	grunnlendt berg/sti ved kulturminner	536837	7054017		ca. 90
31.05.2019	Agdenes	Hambortåa	grunnlendt berg/sti ved kulturminner	536866	7054031	7	15
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536111	7056582	80	25
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536084	7056560	80	60
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536073	7056544	80	10
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536255	7056695	73	4
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536226	7056678		5
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536200	7056659		12
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	kant av plen ved hytte, fuktig grus	536242	7056711		50
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536270	7056715		7
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536279	7056704		33
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536291	7056709		8
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536388	7056707		40
31.05.2019	Agdenes	Hyttefelt ved Stormyra	halvgamle veikanter, fuktig grus	536432	7056712		25
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	grunn myr ved sti	534360	7054317	80	2
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	grunn myr ved sti	534355	7054320	80	1
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	grunn myr ved sti	534353	7054337	80	8
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	grunn myr ved sti	534363	7054345	80	7
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534367	7054354	80	40
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534365	7054362	80	7
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534373	7054369		4
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534379	7054368		15

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534403	7054389		15
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534490	7054322		2
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534485	7054317		4
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534477	7054310		1
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534469	7054306		1
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534446	7054292		1
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534404	7054264		1
31.05.2019	Agdenes	Selven: Løstadjellet	fuktig, gjengroende hei/myrkanter	534386	7054260		16
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, nedenfor	grunnlendt fuktig strandberg, i sti	536730	7054388	5	4
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, nedenfor	grunnlendt fuktig strandberg	536743	7054354		ca. 50
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, nedenfor	grunnlendt fuktig strandberg	536740	7054344		ca. 50
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, ovenfor	grunnlendt fuktig hei	536671	7054265		13
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, ovenfor	grunnlendt fuktig hei	536674	7054269		ca. 50
31.05.2019	Agdenes	Selvneset, ovenfor	grunnlendt fuktig hei	536669	7054271		12
01.06.2019	Agdenes	Stormyra, ved øverste hytte	naturlig heivegetasjon	536088	7056522	79	26
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519836	7074778	12	40
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519835	7074788		10
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519822	7074805		ca. 100
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519773	7074883		1
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519728	7074724		20
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519731	7074715		5
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519742	7074726		30
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519773	7074753		ca. 70
03.06.2019	Bjugn	Tarva, Smørhaugen V	fuktig beitemark	519768	7074762		ca. 35
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	beitet myr	520301	7074795	4	5
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520302	7074772	5	25
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520310	7074770		12
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520310	7074782		12
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520317	7074782		>100
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520324	7074786		ca. 60
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	52028	7074796		ca. 150
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520331	7074786		4
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520341	7074790		1
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520345	7074815		>100
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520351	7074821		>100
03.06.2019	Bjugn	Tarva, SV for Tarva gard	fuktig beitemark	520313	7074804		12
02.06.2019	Bjugn	Tjønnstua	forstyrta fukthei, i naken torv	543302	7073617	121	15
02.06.2019	Bjugn	Tjønnstua	forstyrta fukthei, i naken torv	543290	7073619		1
02.06.2019	Bjugn	Tjønnstua	forstyrta fukthei, i naken torv	543315	7073619		1
02.06.2019	Bjugn	Tjønnstua	stikant i fukthei	543360	7073646		1
02.06.2019	Bjugn	Tjønnstua	stikant i fukthei	543394	7073655		5

Dato	Kommune	Lokalitet	Habitat	UTMØ	UTMN	H	N
02.06.2019	Bjugn	Tjønntua	stikant i fukthei	543405	7073659		1
02.06.2019	Ørland	Garten, Breivika	øvre strandberg, grunnlendt	526691	7057292	5	5
02.06.2019	Ørland	Garten, Breivika	øvre strandberg mot hei, grunnlendt	526680	7057150	4	1
02.06.2019	Ørland	Garten, Korsvika V	øvre strandberg, grunnlendt	526930	7057575	3	6
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	øvre strandberg, grunnlendt	527247	7057600	4	5
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	øvre strandberg, grunnlendt	527262	7057610	3	80
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	grunnlendt, rik engevegetasjon mellom strandberg og gjengroende hei	527417	7057770	6	25
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	blant torvmoser mellom strandberg og gjengroende hei	527427	7057781	6	18
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	blant torvmoser mellom strandberg og gjengroende hei	527427	7057781	6	20
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	nedre heikant mot strandberg	527491	7057821	5	2
02.06.2019	Ørland	Garten, Sønnørsfjell sør	øvre strandberg, grunnlendt	527495	7057831	6	33

Totalt ble det under feltarbeidet funnet 82 delforekomster av irsk myrklegg på de 12 lokalitetene. Når man passerer flere titalls individer på et sted, kan det bli vanskelig å telle helt nøyaktig, så en del av tallene er omtrentlige.

3.3 Lokalteter i Agdenes



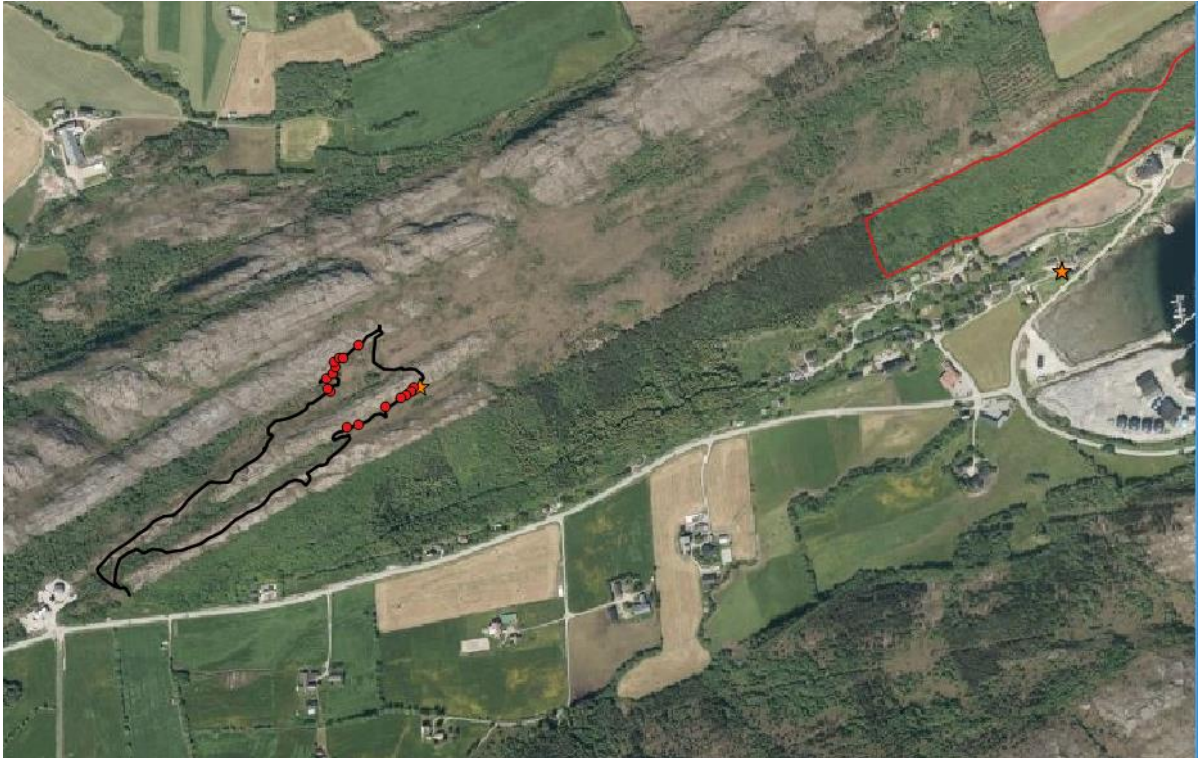
Figur 2. Oversiktskart for Agdenes fra Vassbygda til Agdenes fyr og Hambora. Funn av irsk myrklegg i 2019 er vist med røde prikker, oransje stjerner er gamle funn fra Artskart. Svart strek er befarte ruter. Røde streker er Naturbaselokaliteter (prioriterte naturtyper etter DN-håndbok 13). Bare forekomstene på Hambortåa og Selvneset/Hamboråsen ligger innenfor Naturbaselokaliteter.

Kommentarer: Befarte strekninger uten funn er området vest for Agdenes fyr (lengst oppe til høyre), Henrikberget (til venstre for midten av bildet) og Valset-Kamsheia (den lange turen øst for ferjeleiet). Ingen av disse har kjente funn fra før, men alle består av grunnlendt gjengroende kystlynghei med antatt potensiale for irsk myrklegg. Alle lokaliteter med funn av irsk myrklegg kommenteres nedenfor.



Figur 3. Funn av irsk myrklegg ved Fagerliåsen nord for Selven (røde prikker er funn i 2019). Svart strek er befart rute. Forekomstene ligger ikke innenfor noen naturtypelokalitet.

Kommentarer: Det er bygd veier og noen hytter i området. Kystlyngheiene gror igjen. De tre sørligste forekomstene av irsk myrklegg forekommer i myrkant forstyrret av traktorkjøring (trolig i forbindelse med vedhogst), og må trolig oppfattes som en restbestand i en erstatningsbiotop. De tre nordligste forekomstene står i gjengroende kystlynghei, men da helst på grunnlendt mark og i kanten av stier som gir slitasje og spiremuligheter for frøene. Det er ønskelig at heiene tas i bruk igjen til beiting.



Figur 4. Funn av irsk myrklegg ved Løstadjellet vest for Selven i Agdenes (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerner er gamle funn). Svart strek er befart rute. Forekomstene ligger ikke innenfor noen naturtypelokalitet.

Kommentarer: Det gamle funnet ved Selven gård (1968) lengst til høyre i bildet er for det første upresist stedfestet, for det andre er det plassert i et område som i dag har mange inngrep (veier, boliger, dyrket mark) og gamle beiter som gror til med skog. Det virker derfor mest sannsynlig at denne lokaliteten er utgått, og den ble ikke forsøkt reinventert. Ved Løstadjellet i vest ble irsk myrklegg funnet også i 1968. I 2019 viste lokaliteten seg å ha en god bestand med mange delforekomster i området rundt det tidligere funnet. Området er for dårlig undersøkt og irsk myrklegg kan ha vesentlig større bestand og utbredelsesområde. Habitatet er gjengroende heier på grunnlendt berg, delvis i skrått terreng (kanskje påvirket av iserosjon og snøsig), og på grunnlendt myr særlig langs en sti. Det er ønskelig å undersøke området nærmere. Det er viktig å ta opp igjen beiting, noe som trolig vil kreve gjerding.



Figur 5. Funn av irsk myrklegg ved Hambortåa (lengst sør), Selvneset nedenfor veien og Selvneset ovenfor veien (Hamboråsen) i Agdenes (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerner er gamle funn fra Artskart). Svart strek er befart rute.

Kommentarer: Det gamle funnet lengst i sør («Vettaliheia-Skrebukt» funnet i 1965, Skogen 1966) har dårlig presisjon i stedsangivelsen, og er ikke reinventert. Forekomstene på Hambortåa og på Selvneset ovenfor veien ligger innenfor naturtypelokaliteter (BN00028393 Hamboråsen; BN00028392 Hambørnesset-Hamborbukta, begge kystlyngheier av verdi B). Nedenfor Selvneset ligger bare én av delforekomstene av irsk myrklegg innenfor BN00028392, de andre ligger utenfor. Forekomsten ved Selven gård er antatt utgått som følge av utbygging, bl.a. av boligfelt og veier, og er bare avstandsbetraktet. Lokalitetene på Hambortåa har idag slitasje av folk som går tur her, og irsk myrklegg kan overleve her med denne bruken. Kystlyngheia ovenfor Selvneset (Hamboråsen) er i kraftig gjengroing og vil om få år bli buskmark og lauvskog om ingen tiltak settes inn. Området på Selvneset på nedsida av veien er også i gjengroing, selv om det går saktere pga. grunnlendte strandberg. Det ideelle ville være om beiting kunne tas opp igjen i alle lokalitetene. Dette vil kreve både inngjerding og restaurering i form av fjerning av buskas.



Figur 6. Funn av irsk myrklegg ved hyttefeltet nord for Stormyra (røde prikker er funn i 2019, ingen gamle funn er kjent). Svart strek er befart rute, som også omfatter en runde i heiene (Lomtjønna øst). Forekomstene ligger ikke innenfor noen naturtypelokalitet.

Kommentarer: Ved Stormyra er det gjennomført bygging av veier og hytter, og jordarbeiding av betydelige arealer noen år tilbake. Utbygginga ser ut til å fortsette, da flere merkede, ubebygde tomter ble observert. Irsk myrklegg har her gode bestander langs veikantene og opparbeidete parkeringsarealer og i kanten av en relativt nyanlagt plen. I tillegg ble irsk myrklegg funnet ett sted i kystlynghei lengst i sørvest, men ikke i rundturen i heia (Lomtjønna øst). Trolig har lokaliteten hatt bestander av irsk myrklegg i heia tilbake i tid da området ble brukt til beiting. Veikanter mm. i hyttefeltet i dag er derfor å betrakte som restbestander i en erstatningsbiotop. Hvis disse forstyrrede områdene gror igjen, er det fare for at arten vil forsvinne. Slått av veikanter kan være ønskelig her.



Figur 7. Funn av irsk myrklegg vest for Vassbygda i Agdenes (ingen funn i 2019, oransje stjerne er gammelt funn). Svart strek er befarte ruter.



Figur 8. Svart strek er befart rute ved Vernes i Agdenes (ingen funn i 2019).

Kommentar: Dette er noen av de mange grunnlendte heiene i Agdenes. Irsk myrklegg er kjent fra den ene lokaliteten i figur 7 men ikke i figur 8, og ble heller ikke funnet. Heiene gror igjen.

3.4 Lokalteter i Bjugn



Figur 9. Funn av irsk myrklegg ved på Tarva i Bjugn (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerner er gamle funn – under de røde punktene i øst). Svart strek er befarte ruter. Forekomstene av irsk myrklegg ligger ikke innenfor noen naturtypelokalitet.

Kommentarer: Tarva har store kystlyngheier, og en del mindre naturbeitemarker, i tillegg til myrer, dyrket mark og bebyggelse. Irsk myrklegg ble i 2019 funnet på to lokaliteter. Den østre er «SV for Tarva gård» hvor arten først ble funnet i 2009. Den vestre er ny og blir her kalt Smørhaugen V. Begge har viktige bestander, og er naturbeitemarker og kystlyngheier i god hevd med storfe og sau, men ligger ikke i Naturbase. Tarva er utvalgt kulturlandskap, og har egen skjøtselsplan. Det er selvsagt ønskelig med fortsatt beiting her, men i dagens tilstand er dette godt ivaretatt, og et bortimot overflødig råd.



Figur 10. Funn av irsk myrklegg ved ved Tjønnsstua i Bjugn (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerne er gammelt funn – trolig med meget dårlig presisjon). Svart strek er befarte ruter.

Kommentarer: Den gamle lokaliteten for irsk myrklegg ved Tjønnsstua er fra 1979 og er trolig feilplassert. Stedsangivelsen er «A for Tjønnsstua», dvs. aust for anlegget, noe som stemmer bedre med forekomstene som ble påvist i 2019. Forekomstene av irsk myrklegg ligger ikke innenfor noen naturtypelokalitet. Dagens bruk med kjøring av tråkkemaskiner i vinterhalvåret og slitasje av turgåere på sommeren vil trolig bidra til å opprettholde noen bestander her. Om heiene i tillegg tas i bruk til beiting vil det kunne føre til økning i bestandene, men det er usikkert om dette er realistisk.

3.5 Lokalteter i Indre Fosen



Figur 11. Funn av irsk myrklegg ved Hysneset i Indre Fosen (oransje stjerne er gammelt funn – trolig med dårlig presisjon). Svart strek er befarte ruter. Den tidligere forekomsten av irsk myrklegg lå trolig innenfor naturtypelokaliteten på stedet (BN00004147 Hysneset, rikt strandberg med verdi A).

Kommentarer: Irsk myrklegg ble funnet 5.7.1954 av Arnfinn Skogen (Skogen 1966, Artskart) «ytterst på festningsneset», noe som antyder at funnet er noe feilplassert i Artskart. Strandbergene ble befart uten at arten ble gjenfunnet. Øvre del av strandbergene var i 2019 noe gjengroende. Det kan likevel ikke utelukkes at arten kan finnes ett eller annet sted i området, om ikke annet i frøbanken. Dette er et turområde. Det vil være positivt og motvirke gjengroing om beiting tas opp igjen.



Figur 12. Funn av irsk myrklegg i Storlidalen i Indre Fosen (oransje stjerne er tidligere funn). Svart strek er befarte ruter.

Kommentarer: Opprinnelig funn er fra 2017, habitatet i oppgitt posisjon (+/- 25 m) er fuktige myrkanter langs en bekk omgitt av granskog, et ganske utypisk habitat for irsk myrklegg. Geir Gaarder (pers. medd.) har etpar upubliserte funn av irsk myrklegg frå de siste 5 årene langs traktorveien i Storlidalen. Irsk myrklegg ble ikke gjenfunnet her i 2019. Det ble imidlertid observert en del gjengroing langs deler av traktorveien, som trolig kan være uheldig for irsk myrklegg. Det gis ingen skjøtselsråd.



Figur 13. Funn av irsk myrklegg i Vassdalen i Indre Fosen (oransje stjerner er to tidligere funn). Svart strek er befarte ruter.

Kommentarer: På denne lokaliteten ble det gjort to funn med få meters mellomrom i 2007, i et kantområde med preg av seminaturlig eng langs en sti mellom åker og lauvskog. Området beites ikke lenger, og arten kan ha forsvunnet som følge av gjengroing. Det gis derfor ingen skjøtselsråd.

3.6 Lokalteter i Ørland



Figur 14. Funn av irsk myrklegg ved Borgklingen i Ørland (oransje stjerner er to tidligere funn). Svart strek er befarte ruter i 2019.

Kommentarer: Arten ble påvist på to delforekomster med få meters mellomrom i år 2000 (Engan & Bratli 2003). Området ble da beskrevet slik: «Området veksler mellom bjørkedominert hagemarkskog og fattige til intermediære myrpartier. I overgangen mellom skog og et vass-sig på åpen myr ble rødlistearten irsk kystmyrklegg (sårbar) funnet i 2000». I 2019 var dette området påvirket av traktorkjøring, rundballer og massivt tråkk av tunge storfe i bløtt terreng, slik at jordsmonnet på antatt tidligere funnsted bare var gjørme (jf. foto). Irsk myrklegg ble ikke gjenfunnet og antas å ha gått ut. Det gis derfor ingen skjøtselsråd. Eksisterende naturtypelokalitet (BN00003942 Borgklingen, Hagemark, verdi A) bør undersøkes på nytt og revurderes.



Figur 15. Funn av irsk myrklegg på tre lokaliteter på Gårten i Ørland: Sønnørsfjellet (lengst øst), Korsvika V (i midten) og Breivika (lengst i sørvest) (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerne er gamle funn). Svart strek er befarte ruter.

Kommentarer: Det var i Sønnørsfjellet at Arnfinn Skogen fant irsk myrklegg for første gang, i 1959 (Skogen 1966). Den forekom da til topps her (72m o.h.), og området ble i 1962 karakterisert som hardt beitet av sau. I 2000 fant Gunnar Engan arten igjen flere steder på Sønnørsfjellet ved strandberga (Engan & Bratli 2003). Lokaliteten er beskrevet som kystlynghei i Naturbase (BN00003944 Synnørsfjell, verdi A). I 2019 grodde heiene igjen med laubbusker (osp, bjørk, ørevier), samt også fremmede bartrær (trolig bergfuru). Bare overgangen mellom strandberg og hei ble undersøkt. Her finnes irsk myrklegg fortsatt. Et par lokalkjente personer forklarte i 2019 at det er flere tiår siden området har vært beitet. I 2019 ble det også funnet to nye lokaliteter på Gårten - Korsvika V (i midten) og Breivika (lengst i sørvest), disse ligger ikke i Naturbase men består også av gjengroende heier der arten har restbestander i kantene mot strandberga.

Det er ønskelig at beiting tas opp igjen i disse heiene. Dette vil kreve både inngjerding og restaurering med fjerning av laubbusker og fremmede bartrær.

3.7 Revidert oversiktskart

Et oppdatert kart over alle kjente funn av irsk myrklegg i Trøndelag inklusive alle funn gjort i 2019 er vist i figur 16. Av totalt ca. 18 kjente lokaliteter fra tidligere (tallet er usikkert pga dårlig stedfesting i noen tilfeller), ble irsk myrklegg gjenfunnet på 12, og i tillegg ble den funnet på 6 nye lokaliteter. Datamaterialet fra 2019 omfatter 82 delforekomster med totalt 1900-2000 opptalte individer.



Figur 16. Oversiktskart som viser alle kjente funn av irsk myrklegg i Trøndelag inklusive alle funn gjort i 2019 som er presentert i denne rapporten (røde prikker er funn i 2019, oransje stjerne er gamle funn).

4 BILDER



Agdenes: vest for Agdenes fyr. Irsk myrklegg er her funnet med et noe upresist stedfestet funn i heiene ca. 300 m vest for fyret. Disse er nå i gjengroing og irsk myrklegg ble ikke gjenfunnet.



Agdenes: Fagerliåsen. Her ble irsk myrklegg funnet i noe forstyrret myrkant (bildet) og ellers i grunnlendt hei og stikanter. Dette er en ny lokalitet.



Agdenes: Hambortåa. Denne lokaliteten har også i gjengroende hei, men delvis på grunn av krigsminnene har den en del ferdsel som sliter på vegetasjonen og gir frøene spiremuligheter. Bestanden av irsk myrklegg er relativt bra.



Agdenes: Hambortåa. Irsk myrklegg fotografert i et område med moderat tråkkpåvirkning på grunnlendt kystlynghei.



Agdenes: Hambortåa. Nærbilde av irsk myrklegg. Legg merke til behåringa på begeret, som er et av de viktigste kjennetegnene.



Agdenes: Hyttefelt ved Stormyra. Irsk myrklegg ble her funnet på forstyrret mark, mest fuktige veikanter som har grodd noen år. Dette er trolig en restbestand etter tidligere bestander som fantes i heiene her. Disse heiene (Lomtjønna øst) gror nå igjen, og irsk myrklegg ble bare funnet ett sted inntil hyttefeltet i selve heia.



Agdenes: Lomtjønna SØ. Til venstre ses hyttefeltet ved Stormyra, til høyre ses heia opp mot Lomtjønna, som er i gjengroing. Irsk myrklekk ble ikke funnet i heia, annet enn en liten flekk ved hyttene lengst i bakgrunnen.



Agdenes: Selven: Løstadvjell. Dette er en kjent lokalitet (1968) som viste seg å ha gode bestander, både i myrkanter og grunnlendt, hellende hei. Bare en liten del av dette store heiområdet er undersøkt. Heiene gror igjen.



Agdenes: Selven: Løstadvjell. Irsk myrklekk vokser her i hellende, grunnlendt hei, kanskje noe påvirket av iserosjon.



Agdenes: Selvneset, nedenfor veien (også kalt Selneståa). I grunnlendte partier mellom strandberg og hei forekommer noe irsk myrklegg fortsatt.



Agdenes: Selvneset, ovenfor veien (også kalt Hamboråsen). Denne lokaliteten er beskrevet som kystlynghei i Naturbase, men er i kraftig gjengroing med lauvoppslag. Om få år kan dette være lauvskog om ingenting gjøres. Irsk myrklegg ble funnet i høyre billedkant.



Agdenes: Selvneset, ovenfor veien. Irsk myrklegg sliter i konkurranse med høy vegetasjon, dødgras og ospebusker.



Agdenes: Valset-Kamsheia. I denne store heia er ikke irsk myrklegg kjent, og ble heller ikke funnet i 2019.



Agdenes: Vassbygda SV for Hegg. I denne heia er ikke irsk myrklegg kjent, og ble heller ikke funnet i 2019. Det er gjengroing og selvsådd sitka-gran forekommer spredt.



Agdenes: Vassbygda ved Storportfjellet. Irsk myrklegg er funnet i denne heia i 1975, men ble ikke gjenfunnet i 2019.



Bjugn: Tarva, SV for Tarva gard. Her er det både myr, naturbeitemark og kystlynghei med godt beitetrykk, og mye irsk myrklegg. Derimot ble heimyrklegg ikke funnet på Tarva i det hele tatt.



Bjugn: Tarva, SV for Tarva gard. Dette området ble funnet i 2009, og har den største bestanden av irsk myrklegg som ble funnet i 2019. Lokalteten er i god hevd. Tarva er utvalgt kuturlandskap og har egen skjøtselsplan.



Bjugn: Tarva, Smørhaugen V. Dette er en ny lokalitet for irsk myrklegg, og er også i god hevd.



Bjugn: Tjønnsstua. Irsk myrklegg er funnet i 1979, og ble gjenfunnet i 2019. Den overlever i noe forstyrret torvmark som påvirkes av tråkkemaskiner om vinteren og folk som går tur om sommeren.



Indre Fosen: Hysneset. Ifølge Artskart og Skogen (1966), ble irsk myrklegg funnet her «ytterst på festningsneset» 05.07.1954. Den ble ikke gjenfunnet i 2019, selv om den kan tenkes å ha overlevd. Dette er samme type habitat som på Garten (rike strandberg og hei).



Indre Fosen: Storlidalen. Ved denne posisjonen ble irsk myrklegg funnet i 2017, men ikke gjenfunnet i 2019. Habitatet er uvanlig for arten (myrsig i granskog). Geir Gaarder (pers. medd.) har imidlertid etpar upubliserte funn frå de siste 5 årene langs traktorveien i Storlidalen.



Indre Fosen: Sørvik (Vassdalen). Irsk myrklegg ble funnet i 2009 i denne kanten mellom åker og lauvskog, men ble ikke gjenfunnet i 2019. Gjengroing kan være årsaken, området til høyre i bildet er trolig ryddet for skog nylig.



Ørland: Borgklingen er en naturtypelokalitet som i 2019 var preget av traktorspor, rundballer, og jordsmonn ødelagt av kuttråkk. Irsk myrklegg ble ikke gjenfunnet.



Ørland: Garten, Breivika. Dette er en ny lokalitet for irsk myrklegg, i kanten mellom strandberg og gjengroende kystlynghei.



Ørland: Garten, fra Korsvika vest mot Sønnørsfjellet. Irsk myrklegg ble funnet i strandberga begge steder.



Ørland: Garten, Korsvika V. Dette er en ny lokalitet for irsk myrklegg, også her i kanten mellom strandberg og gjengroende kystlynghei.



Ørland: Garten, Sønnørsfjell sør. Det var her Arnfinn Skogen fant irsk myrklegg for første gang, i 1959 (Skogen 1966). Den forekom da til topps på Sønnørsfjellet (72m o.h.). I 2019 grodde heiene igjen, og bare overgangen mellom strandberg og hei ble undersøkt. Her finnes arten fortsatt.



Ørland: Garten, Sønnørsfjell, her i sørsøstre del av lokaliteten. Irsk myrklegg vokser i overgangen strandberg-hei.



Irsk myrklegg på fuktig grunnlendt strandberg (Ørland: Garten, Sønnørsfjell).

5 SKJØTSEL

5.1 Artens økologi i Trøndelag

Irsk myrklegg og heimyrklegg angis av Lid & Lid (2005) å vokse i fuktig eng, lynghei og myrkanter. I feltarbeidet i Trøndelag i 2019 (samt egne undersøkelser i Møre og Romsdal, Jordal 2017, 2018a, 2018b) er hovedinntrykket av økologien til irsk myrklegg at den vokser i fuktig beitemark, fuktig kystlynghei og grunnlendt myr/myrkanter, men at den forsvinner etter langvarig opphør av beiting/slått. Det er trolig at åpne flekker i jorda fremmer spiring og at den foretrekker kort/glissent feltskikt for sin videre vekst. Irsk myrklegg kan også finnes i erstatningsbiotoper med lett forstyrrelse, som veikanter, parkeringsplasser, langs stier og gamle traktorspor. Heimyrklegg har helt tilsvarende økologiske krav, og de to underartene forekommer ofte sammen på de samme lokalitetene (tabell 2, jf. Skogen 1966). Heimyrklegg har imidlertid en mye videre (suboseanisk) utbredelse som strekker seg langt innover i fjordene, mens irsk kystmyrklegg virker svært bundet til ytterkysten både i Trøndelag og Møre og Romsdal. Det samme er mønsteret i Storbritannia. Begge taksaene forekommer særlig i de truede naturtypene kystlynghei, myrkant (flere typer) og seminaturlig eng (naturbeitemark og slåttemark). Når det gjelder kalkrikhet synes begge taksaene å forekomme i alt fra kalkrikt til nesten helt kalkfattig.

5.2 Skjøtselbehov

Irsk myrklegg synes helt tydelig å være begunstiget av kort vegetasjon og lett forstyrrelse, ofte forårsaket av beiting eller tråkk, eller forstyrrelse av andre årsaker, som nevnt ovenfor (stikanter, hjortetråkk, i kanten av traktorspor, gamle traktorveier, veikanter langs bilveier i utmark o.l.), evt. også hellende grunnlendt mark som forstyrres av snø/is-erosjon og sig i vinterhalvåret. Det viktigste for å forstå dagens bestander er nok tidligere tiders utnyttelse av utmarka, da særlig beiting og tråkk i kystlynghei, myrkanter og naturbeitemark. Dagens bestander kan ofte ses som restbestander som har overlevd en stund på erstatningsbiotoper som forstyrret mark i veikanter etc. etter at omkringliggende heier, myrkanter og naturbeitemarker har grodd for mye igjen. Irsk myrklegg må derfor først og fremst betraktes som skjøtelsavhengig.

Følgende forhold synes å være viktige for artens bestander framover:

- videreføring eller gjenopptaking av lyngheiskjøtsel i utbredelsesområdet, inklusive gjerding og restaurering ved rydding og sviing
- videreføring eller gjenopptaking av beiting av naturbeitemark i utbredelsesområdet, inklusive gjerding og restaurering ved rydding
- slått av veikanter mm. der arten har restbestander
- fortsatt ferdsel med til hørende slitasje der arten har restbestander langs stier og andre ferdselsområder

Mer detaljerte forslag til kjøtsel på de lokalitetene der irsk myrklegg finnes i Trøndelag er omtalt i gjennomgangen av lokalitetene, dvs. under figur 3-15.

6 OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER

Undersøkelsene i Møre og Romsdal 2016-2019 (Jordal 2017, 2018a, 2018b, under arbeid) og i Trøndelag i 2019 har vist at gamle data om irsk myrklegg har dårlig presisjon, og at kunnskapen om arten og dens utbredelse er mangelfull og dels utdatert. Supplerende undersøkelser gir for det første en del nye lokaliteter, og for det andre mye bedre posisjonsnøyaktighet på de bestandene som finnes, i tillegg til tall på bestandsstørrelse, og data om lokalitetens tilstand. Det vil også avklares om arten fortsatt finnes eller ikke på kjente lokaliteter, og hvilke lokaliteter som har de største og viktigste bestandene. På bakgrunn av dette vil det være mulig å gi mer presise råd for å ta vare på rødlistearten irsk myrklegg. I Trøndelag vil det trolig være størst sjanse for å finne flere lokaliteter innenfor det allerede kjente utbredelsesområdet i Agdenes, Bjugn, Indre Fosen og Ørland. Her er det bl.a. store heiområder som ikke er undersøkt, særlig i de kystnære, ytre strøkene. F.eks. i Agdenes er det store, ikke undersøkte heiområder i nærheten av kjente bestander, hvor det stedvis også foregår utbygging av hyttefelt. I Bjugn er det særlig de store bestandene som ble funnet på Tarva som er interessante. Det finnes fortsatt store områder både på Husøya og på Været som ikke er undersøkt. Ferdsel på Været på våren vil imidlertid kreve dispensasjon fra ferdselsforbudet. Også Garten er av interesse, og er mangelfullt undersøkt.

Arten er fåtallig og behøver å overvåkes. De 12 kjente lokalitetene (og eventuelle nye) bør telles med jevne mellomrom, minst hvert 5. år. Slik overvåking vil avsløre trender i både bestandene og i lokalitetenes tilstand, og være viktig for justering av skjøtsel og ellers bl.a. for vurdering av irsk myrklegg i forbindelse med neste rødliste.

7 KILDER

Artsdatabanken 2015. Norsk rødliste for arter. <http://www.artsdatabanken.no/Rodliste>. Sitert 28.05.2019.

Artsdatabanken & GBIF 2019. Artskart. <http://artskart.artsdatabanken.no/> Sitert 27.10.2019.

Engan, G. & Bratli, H. 2003. Biologisk mangfold i Ørland kommune. NIJOS rapport 12/2002. 66 s.

Jordal, J.B. 2017. Kartlegging av irsk myrklegg og truede beitemarkssopper i 2016. Rapport J.B. Jordal nr. 2 – 2017. 31 s.

Jordal, J.B. 2018a. Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2017. Rapport J.B. Jordal nr. 1 – 2018. 24 s.

Jordal, J.B. 2018b. Kartlegging av irsk myrklegg i Møre og Romsdal i 2018. Rapport J.B. Jordal nr. 12 - 2018. 25 s.

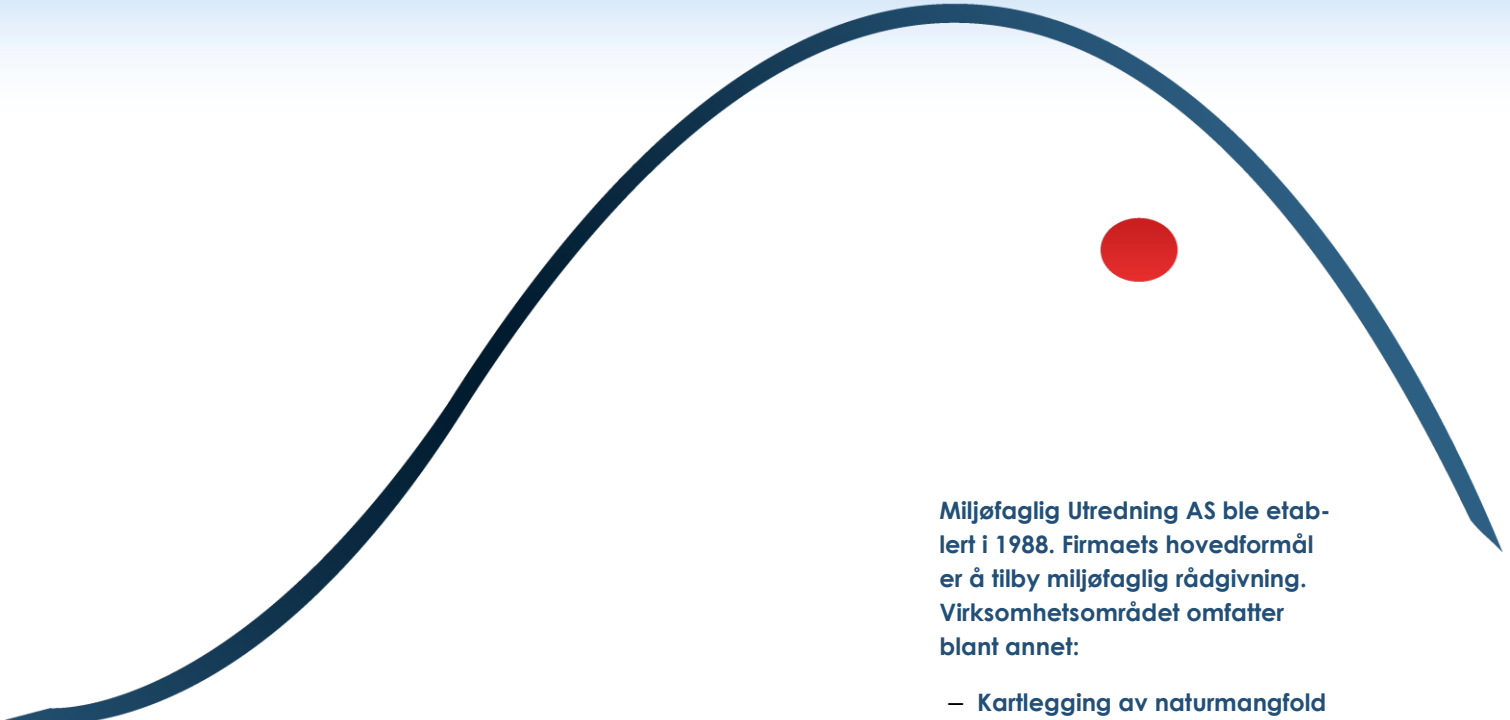
Jordal, J.B. under arbeid. Søk etter irsk myrklegg i Aure kommune, Møre og Romsdal i 2019. Miljøfaglig Utredning, rapport 2019-28.

Lid, J. & Lid, D. T. 2005. Norsk flora. 7. utgåve ved Reidar Elven. Det Norske Samlaget, Oslo. 1230 s.

Miljødirektoratet 2019. Naturbase. www.kart.naturbase.no. Sitert 28.05.2019.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk, Hønefoss.

Skogen, A. 1966. *Pedicularis silvatica* L. ssp. *hibernica* D.A. Webb, ny for Norge. Blyttia. 24: 361-367.



Miljøfaglig Utredning AS ble etablert i 1988. Firmaets hovedformål er å tilby miljøfaglig rådgivning. Virksomhetsområdet omfatter blant annet:

- Kartlegging av naturmangfold
- Konsekvensanalyser for ulike tema, blant annet: Naturmangfold, friluftsliv, reiseliv og landbruk
- Utarbeiding av forvaltningsplaner for verneområder
- Utarbeiding av kart (illustrasjonskart og GIS)
- FoU-virksomhet
- Foredragsvirksomhet

Hjemmeside: www.mfu.no

Org.nr.: 984 494 068 MVA